

"عمارت خسروآباد نگین معماری کردستان"

بررسی چون و چراهای فرهنگی در ساختار معماری عمارت خسروآباد سنندج

نادر زندی^{۱*}، سیران شریعتی^۲

۱- کارشناس ارشد معماری، سرپرست کارگروه معماری خانه هنرمندان کرد kardo.zandi@gmail.com

۲- دانشجوی کارشناسی معماری، عضو اصلی کارگروه معماری خانه هنرمندان کرد

چکیده:

عمارت خسروآباد شهر سنندج به عنوان یکی از مهمترین عمارتها در غرب کشور از اهمیت بسزایی برخوردار است، این عمارت دارای ساختار منحصر به فردیست که آن را از بسیاری جهات در غرب کشور شاخص نموده است. از زمان شکل گیری این عمارت تا کنون، جهانگردان، مورخان و محققان زیادی در رابطه با ساختار معماری آن مباحثی را مطرح نموده اند، اما متأسفانه در رابطه با مسائل فرهنگی حاکم بر شکل گیری ساختار معماری این عمارت تا کنون در هیچ جایی سخنی به میان نیامده است. آنچه در این میان غیر قابل انکار است، تاثیراتیست که فرهنگ مردمان این دیار بر شکل گیری فضاهای این عمارت داشته اند، که هر یک به نوبه ی خود بسیار حائز اهمیت است. پژوهش پیشرو با بهره گیری از روش توصیفی- تحلیلی و استناد به منابع کتابخانه ای موجود و همچنین بازدیدهای میدانی نگارندگان از عمارت مذکور به بررسی ساختار معماری آن از لحاظ فرهنگی پرداخته است. نتایج حاصل از پژوهش حاکی از آن است، اگرچه عوامل شکل گیری این بنا می تواند شرایط جغرافیایی و اقلیمی حاکم بر منطقه باشد، اما تاثیرات فرهنگی زیادی را می توان در داخل بنا مشاهده نمود که هر کدام می توانند از عوامل اصلی شکل دهنده این عمارت باشند.

کلمات کلیدی: عمارت خسروآباد، سنندج، فرهنگ، گُرد، معماری گُردی.

۱-مقدمه

توجه به هویت یک ملت رمز بقای آن در مسیر متلاطم تحولات جهانی است. این نگاه موشکافانه هرچه به روزتر و منزه از تعصبات گمراه کننده باشد، مفید تر و امیدوار کننده تر خواهد بود. زنده کردن روح پُرمرده معماری گذشته این سرزمین راهی است که چنین افقی را در امتداد اهداف خود مدنظر دارد. باز زنده سازی این معماری تنها راه حفظ آن از گزند غبار تاریخ است. وارد شدن در این وادی جز با تخصص ویژه در تمام زمینه های تاریخ، جامعه شناسی، روانشناسی، معماری و فن ساختمان و ... ممکن نبوده و برخورد با این مهم بار سنگین یک تاریخ را به همراه دارد.

در این میان فرهنگ به مثابه یک عنصر تاثیر گذار در اجتماع، خود از ابعاد چندگانه ای تشکیل شده است. شناخت ابعاد مختلف فرهنگ، اعم از آداب و رسوم، تمدن و تاریخ، موسیقی و معماری، الگوها و اسطوره ها، همگی در افزایش خودباوری و اعتماد به نفس افراد جامعه ای با فرهنگ و تمدن درخشان می تواند تاثیر مستقیم داشته باشد و همچنین می تواند عاملی تاثیر گذار برای مقابله با تهاجم فرهنگی در یک جامعه باشد. (زند، قصلانی، رحیمی، ۱۳۹۵) مفهوم تازه ی فرهنگ زمانی پدید آمد که نیاز به شناخت چگونگی و معنای زندگی و رفتار انسانی ضرورت پیدا کرد، زیرا مفاهیمی که علوم طبیعی برای شرح پدیده های طبیعی و زیستی برای بازگفت پدیده ی رفتاری انسانی ارائه می داد، رسا نبود چنان که رفتار انسانی را نمی توان تنها بر اساس نیاز ها و ساز و کارهای زیستی مانند نیاز به خوراک یا سرپناه برای ماندگاری فرد مطرح نمود. رفتارهای انسانی همواره